

ÚVODNÍ SLOVO

Josef Bejček*

Učitelé kateder obchodního práva veřejných vysokých škol z České republiky a ze Slovenské republiky se sešli ve dnech 20. 6. – 21. 6. 2012 na tradičním setkání spojeném s odbornou konferencí. Tentokrát se uskutečnilo ve Slavkově u Brna a hostitelem byla Katedra obchodního práva Masarykovy univerzity v Brně. Sponzorsky tuto akci podpořil Czech Yearbook of International Law a Czech (& Central European) Yearbook of Arbitration.

Pět měsíců poté, co byl schválen soubor zákonů měnících výrazně základní úpravu soukromého práva (nový občanský zákoník, zákon o obchodních korporacích, nový zákon o mezinárodním právu soukromém) se aka-

* Prof. JUDr. Josef Bejček, CSc., Katedra obchodního práva Právnické fakulty Masarykovy univerzity, Brno.

demičtí odborníci na obchodní právo sešli především kvůli tomu, aby posoudili a zhodnotili nikoliv obsah nových předpisů, ale zejména vliv nových úprav na strukturu, obsah a formy výuky obchodního práva.

Dvoudenní jednání přineslo řadu podnětů a místy kontroverzních diskusí, jež se samozřejmě nevyhnuly ani věcné stránce rekodifikací. Podrobné zprávy o konferenci byly již uveřejněny v odborném tisku včetně záznamu diskuse. V tomto čísle Časopisu pro právní vědu a praxi předkládáme čtenářům texty referátů, které na setkání zazněly. Autoři jimi přispívají nejen do déletrvající diskuse o některých obsahových problémech rekodifikace, ale zamýšlejí se i nad jejími oborovými (a zatím poněkud zanedbávanými) pedagogicko-metodologickými souvislostmi.

ČLÁNKY

Účelovost nebo účelnost didaktické parcelace závazkového práva?

Josef Bejček*

Úvod

1.

Reakce na zásadní změny normativního základu, kolem něhož jsou vybudovány pedagogické obory občanského a obchodního práva, se dá hypoteticky očeká-

* Prof. JUDr. Josef Bejček, CSc., Katedra obchodního práva Právnické fakulty Masarykovy univerzity, Brno.

vat někde mezi dvěma (doufám, že rovněž jen hypotetickými) extrémy:

- nechat věci „při starém“ a přizpůsobit se jen novému obsahu úprav
- „nenechat kámen na kameni“ a s argumentem o nových předpisech provést „revoluci“ ve výuce soukromého práva.

Z řady důvodů očekávám spíše rozumný a pragmatický přístup někde mezi těmito krajnostmi, a to spíše blíže té první jmenované než oné „revolucionářské“.

2.

Ze tří nových předpisů (občanský zákoník – NOZ, zákon o obchodních korporacích a družstvech – ZOK), zákon o mezinárodním právu soukromém ZMPS) se výuky závazkového (obchodního?) práva týká nejvíce právě zákoník občanský. ZMPS má a bude mít pro ni význam okrajový a u ZOK o oborové příslušnosti do obchodního práva není pochyb a ve výuce půjde jen o reakci na obsahové změny korporátního práva. NOZ naproti tomu soustředil celou obecnou část soukromého práva včetně úprav dnes obsažených v ObchZ a sjednotil roztržštěnou a dvoukolejnou úpravu práva závazkového. Specifika vztahů obchodních, resp. jednostranných a oboustranných obchodů jsou pojata jako jisté výjimky z obecné občanskoprávní úpravy.

3.

Přes zcela přirozenou kontroverznost reakcí odborné veřejnosti na tak zásadní a rozsáhlé změny v systému práva lze pozorovat v podstatě výhradně kladnou reakci na sjednocení roztržštěné úpravy práva závazkového, po němž jsme volali již od počátku devadesátých let.¹ Nejsou mi známa žádná stanoviska, která by popírala výhodnost jednotného práva závazkového (spojeného s ev. speciálními úpravami pro vztahy mezi obchodníky, resp. pro tzv. obchody).²

4.

Tato divergentní úprava byla menším ze dvou zel a splnila svoji roli při „právním servisu“ přechodu k tržní ekonomice jako náhražka za úpravu obligací ve stávajícím ObčZ, která byla pro tento úkol méně vhodná a nezdídko přímo nepoužitelná. Samozřejmě se tato úprava za dvacetiletí aplikace a doktrinní a judikatorní kultivace vžila a svým institucionálním rámcem zpětně ovlivnila jak způsob myšlení právníků, tak i strukturu a rozsah výuky obchodního práva. Na druhé straně vedl nedostatečně promyšlený vztah generality úpravy v ObčZ a speciality úpravy v ObchZ k úplně zbytečným a samoúčelným divergencím, k neodůvodněným hodnotovým rozdílům při interpretaci a aplikaci práva, k oslabení právní jistoty a předvídatelnosti rozhodování.

5.

Vedlejším účinkem této dvoukolejnosti a roztržštěnosti úpravy obligačního práva byl i vznik jakési „meta-vědy“ o obchodních obligacích, který byl vynucen právě nekoncepčností oné dvoucestné úpravy obligací a snažil se pro účely aplikace práva a jeho srozumitelné výuky „dodávat“ ex post teoretické „pojivo“ do úpravy, v jejichž základech v řadě případů prostě chybělo.

¹ Např. Bejček, J.: K působnosti obchodního zákoníku v závazkových vztazích, Právník 1993, č. 2, str. 173–183.

² Což samozřejmě nesouvisí s mnohdy tvrdou věcnou kritikou úpravy jednotlivých dílčích otázek či institutů.

6.

Zcela přirozenou a psychologicky pochopitelnou reakcí průměrného dlouholetého uživatele práva je, že se podvědomě i vědomě brání změnám a novotám a že by chtěl odborně „žít“ se starými tradičními a osvědčenými přístupy,³ které má navíc spojeny se značnými materiálními i intelektuálními investicemi. Nikdo samozřejmě není rád, jsou-li jeho intelektuální dílo či jeho intelektuální investice zmařeny „jediným škrtem pera zákonodárce“ a překonány.

7.

My jako univerzitní pedagogové určitě nejsme (resp. bychom neměli být) „průměrnými uživateli práva“; jsme naopak často jeho žádanými interprety, nezřídka spolutvůrci a inspirátory, jakož občas i jeho aplikátory. Odborná veřejnost (občas dokonce včetně soudů) právě od nás jakožto od referenčních autorit očekává, že nové úpravy budeme umět srozumitelně a s předvídavostí pro praktický „právní provoz“ vyložit, strukturovat, že budeme s to upozornit na možná teoretická a praktická úskalí, apod. Totéž od nás samozřejmě očekávají i studenti.

8.

Věřím, že pro většinu z nás představuje nová situace po rekodifikaci soukromého práva intelektuální odbornou i pedagogickou výzvu, které nejenže musíme dostát pod tlakem okolností, ale jíž dostát i chceme. Určitou oporou a posílením imunity proti případnému zhrzení z částečně zmařených intelektuálních investic nám budí vědomí, že o struktuře a obsahu výuky právních disciplin formální právní prameny nerozhodují.⁴

9.

Pedagogická disciplína, ba ani právní odvětví, nejsou založeny na existenci kodexu. O existenci obchodního práva jako oboru nemám pochybnosti ani z hlediska věcného a obsahového, tak ani formálního (jakožto součásti akreditovaných studijních programů). Ostatně – tak jako nejsou ostré hranice mezi právními odvětvími a kritéria pro jejich vymezení, nejsou o nic ostřejší a jasnější ani mezi pedagogickými disciplínami.

10.

Změna ve formě právní úprav, byť tak zásadní, jaké jsme dnes svědky u nás, neznamená „překreslení hranic“ pedagogických disciplín, ale mnohem spíše jen ev. čerpání oborově „příslušných“ podkladů z formálně jiné úpravy. Koneckonců „komercializovaný“ občanský zákoník byl nakonec přijat ve velmi extenzivní podobě a zahrnuje i řadu institutů pojímaných tradičně jako záležitosti obchodněprávní (včetně smluvních typů uzaví-

³ ...jimž se módně (a ohavně) říká „paradigmata“.

⁴ Byť je možná zejména kodexy z kvaziesteticko-prestižně-snobského pohledu možná „zdobí“....

raných výlučně jen mezi podnikateli, které nakonec byly kvůli odklonu od původně přepokládaného nového obchodního zákona vřazeny do NOZ a obchodní zákon se smrštil jen na ZOK); tím se podle mého názoru nicméně jejich obchodněprávní povaha implicitně uznává, a nikoliv popírá.

11.

Zatímco o oborové příslušnosti ZOK k obchodnímu právu nelze pochybovat, „megasoukromý“ NOZ poskytuje normativní materiál a základnu současně pro několik právních odvětví a pedagogických disciplin. Na druhé straně se ani takto rozsáhlá rekodifikace soukromého práva určitých oblastí obchodního práva vůbec nedotkla (zejména těch, které lze označit jako „právo hospodářské“) a řada změn i v právu soukromém není vůbec zásadní povahy, resp. se jedná o změny formulační. Ty představují podpůrné „záchytné body“ i pro výuku a snižují „práh bolestivosti“ učitelů při úvahách o změnách ve výuce.

12.

Rekodifikace soukromého práva není samozřejmě jen výzvou pro obor práva obchodního, ale i podnětem pro promyšlení změn ve výuce práva občanského. Dělbá pedagogické práce mezi občanské a obchodní právo nemusí nutně znamenat jen redukci prostoru dnes vyhrazeného pro právo obchodní; to typicky reprezentuje právě právo závazkové, jež by se teoreticky dalo kvůli umístění své jednotné úpravy v NOZ učit třeba úplně celé v předmětu „právo občanské.“ Účelné ani rozumné by to však nebylo.

13.

Není důvod měnit subjektivně-profesionální pojetí obchodního práva, upravujících postavení a vztahy podnikatelů (obchodníků) a institutů s nimi souvisejících. Řada tzv. jednostranných obchodů (vztahů mezi podnikateli a nepodnikateli) se samozřejmě ani po vydání NOZ „nepřeklopí“ do práva spotřebitelského a zůstane doménou práva obchodního. Koneckonců i spotřebitelské právo má přece dva úhly pohledu – ochrana spotřebitele může být akcentována ve výuce práva občanského, zatímco postavení podnikatele a jeho povinnosti zase ve výuce práva obchodního.

14.

Některé zavedené a tradiční smluvní typy, způsoby zajištění a zániku závazku, jakož i způsoby vzniku smlouvy a řada dalších okolností budou mnohem praktičtější a častější v podnikání nežli mimo ně a bude užitečné zabývat se těmito specifiky i v právu obchodním bez ohledu na to, že jsou upraveny v NOZ a že obecně byly již v kursech práva občanského probrány.⁵

⁵ Tak např. právní úprava smlouvy o díle v NOZ, jež je obsahově téměř shodná s dnešní úpravou v ObchZ, se v této podobě a podrobnosti rozvine a „ožije“ zejména v obchodních

Proto předpokládám, že na katedře obchodního práva zachováme výuku i výzkum u všech institutů, které se vztahují k podnikatelům, resp. u nichž jsou pro tento typ subjektů stanoveny odchylky od obecné úpravy.

15.

Tak, jako nás starší nezbrzdila (ale naopak obohatila) detailní znalost hospodářského zákoníku a dalších předpisů při výuce obchodního práva,⁶ tak nás (a našim prostřednictvím i naše studenty) dále obohatí znalost ObchZ a schopnost kvalifikované a podrobné komparace stávající (dnes účinné) a budoucí úpravy v NOZ a ZOK. Tuto schopnost musíme mít nejen my jako učitelé, ale i naši studenti, kteří se ještě po zhruba jedno desetiletí budou v praxi potkávat s aplikací obou úprav. I poté, co stávající obchodněprávní a občanskoprávní úprava „odezní“ přirozeným během času a stane se subkapitolkou v dějinách našeho práva, nebude marné pro všeobecný právní rozhled posluchačů a pro a porozumění podstatě a fungování právní úpravy znát úpravu předchozí, byť přirozeně méně podrobně.

16.

Tato úvaha o výuce obligačního práva po rekodifikaci našeho soukromého práva se zaměřuje právě jen na některé otázky metodicko-didaktické a organizační a vyhýbá se záměrně obsahovým otázkám právní úpravy, pokud nemají alespoň nepřímý didaktický dopad. Orientační a informativní odkazy obsahové by byly nutně povrchní a je nutno se jimi zabývat jinde, zejména v učebnicích a komentářích.

17.

Vycházím rovněž z empiricky ověřeného předpokladu, že ev. opakování látky probrané v jiném předmětu z poněkud jiného hlediska není něčím, čeho bychom se měli apriorně obávat a čemu bychom se měli v učebních plánech vyhnout. Naopak pokládám dílčí pedagogické překrývání v hraničních oblastech za výhodu pro studenty, jež je vede ke komplexnějšímu pochopení právní úpravy, resp. přinejmenším alespoň k upevnění její znalosti.

vztazích. Není důvod ponechat její výklad jen v právu občanském a neseznámit studenty se specifiky smlouvy o díle mezi profesionály. Podobně třeba delikt ní odpovědnost za škody způsobené provozní činností nebo provozem zvlášť nebezpečným se bude jako odpovědných týkat jen podnikatelů a měla by být traktována též ve výuce práva obchodního. To se týká i některých způsobů kontraktace a jejich specifik, zajištění závazku, řady bankovních obchodů, pojišťovacích smluv, atp.

⁶ Zejména metodou „podle odchylek“.

Kdo a co má učit

Obecná část závazkového práva a všeobecná ustanovení o závazcích

18.

Omezíme-li podle zadání tuto část jen na právo obligační, těžiště výuky spočívá ve výuce právě obecné části práva závazkového. To je z povahy věci nutno učit v ucelené podobě a je evidentní, že to musí zajistit výuka práva občanského. Je to nutné pro pochopení obecných principů závazkového práva i jako východisko pro výuku jednotlivých smluvních typů a práva deliktního.

19.

Na druhé straně budou i výjimky a zvláštní pravidla v obecné části závazkového práva, která se vztahují na podnikatele, předmětem výkladu v předmětu obchodní právo. Účelné je zmínit je pouze pro úplnost v kursu civilního práva a odkázat na podrobnější výklady v právu obchodním.

20.

V obchodním právu obligačním se projevují veřejnoprávní regulatorní zásahy státu v rámci tzv. práva hospodářského,⁷ které by se měly probírat zejména ve zvláštní části obligačního práva obchodního, pokud takové vymezení budeme akceptovat. V obecné části obligací v rámci výuky práva občanského by potom postačil odkaz na existenci těchto veřejnoprávních úprav.

21.

Obecná část obligačního práva obchodního by byla velmi redukována a kromě výše uvedené vazby na veřejnoprávní regulatorní rámec by bylo účelné zopakovat obecné výklady o obligacích s potlačením společného a s akcentem na specifika ve vztahu k podnikatelům a podnikání.

22.

Těžiště obchodního práva obligačního by samozřejmě spočívalo ve výkladu a procvičování speciálních smluvních typů a specifických (resp. tradičních) institutů používaných profesionály – obchodníky. Je věcí konvence, do jaké hloubky a v jakém rozsahu by se těmi či oněmi instituty zabývaly katedry občanského práva nebo obchodního práva, resp. by šlo o „vnitroustavní“ dělbu práce u širěji založených ústavů či kateder práva soukromého. Svoji roli sehraje také personální vybavení jednotlivých pracovišť, výzkumné zaměření jednotlivých učitelů a jejich praktická profesní zkušenost, atp. Ať prostě učí ten, kdo to nejlépe umí...

⁷ Např. regulace veřejného zadávání, státní podpory, kapitálového trhu, ochrany soutěže, ochrany spotřebitele, pojišťovnictví, bankovníctví, atp.

23.

Jednotnosti v náplni práce kateder zajišťujících výuku obchodního práva není třeba dosáhnout za každou cenu. Dělbá práce mezi katedrami byla a i v budoucnu bude především konvenční a konsenzuální a ev. existence či neexistence „oborového“ kodexu či zákona je jen pomocným kritériem. Podobně není nutné a účelné (kromě toho, že by to asi bylo i neproveditelné), aby se všechny katedry občanského a obchodního práva, resp. instituce jinak strukturované, domlouvaly na dělbě práce mezi sebou a katedrami občanského práva tam, kde jsou samostatné. Důležité je především to, aby výuka soukromého práva byla zajištěna pedagogicky optimálně a provázaně, bezmezerovitě a s využitím nejlepších odborníků bez ohledu na to, na kterém pracovišti právě působí.⁸

24.

Eventuálních dílčích překryvů témat⁹ bychom se měli obávat méně než hrozících „bílých míst“, o jejich výuku by ke škodě odborné výbavy absolventů neměl zájem nikdo. Hlavním hlediskem bude požadavek na teoretickou, znalostní a dovednostní výbavu absolventů tak, aby jim z oblasti soukromého práva (včetně jeho veřejnoprávního regulatorního rámce) nezůstalo nic základního a podstatného utajeno, co by si museli doplňovat až v praxi. Pseudoprestížní mezikatedrové tahanice o pedagogickou náplň nepředpokládám (tedy alespoň na PrF MU).

25.

KObchP hodlá po předchozí dohodě s vedoucím KOObčP probírat ve výuce následující pasáže z nového ObčZ (NOZ), jež nemají bezprostřední vazbu na závazkové právo:

- veřejné rejstříky, jednání právnických osob, přeměna, likvidace – specifika (§§ 120 ...NOZ; je třeba si vymezit ev. hranice a podrobnost výuky); k úvaze je širší záběr do insolvenčního práva;¹⁰
- podnikatel, obchodní firma, zastoupení, prokura (420... platí, co bylo výše);
- obchodní závod, pobočka, obchodní tajemství (502–504, platí, co výše);

⁸ Otevřená je např. otázka optimalizace výuky problematiky některých obecných způsobů zajištění a utvrzení závazků (finanční záruka, bankovní záruka, smluvní pokuta, finanční zajištění). Vzhledem k oblasti použití (typicky právě mezi profesionály) a k rozsáhlé a kontroverzní judikatuře, která se týká opět především vztahů mezi podnikateli, budeme navrhnout jen obecnější informační zmínku ve výuce práva občanského doplněnou odkazem na to, že v kursu práva obchodního se tyto instituty proberou důkladně.

⁹ Repetitio est mater studiorum...

¹⁰ Na brněnské KOObčP se insolvence vyučuje prakticky jen z procesněprávního pohledu a v souvislosti s restrukturalizací výuky ObchP bychom se výuky základů insolvenčního práva mohli ujmout.

26.

Se závazkovým právem – ať již všeobecným nebo zvláštním – již úžeji souvisí následující okruhy:

- cenný papír (514 nsl.)
- specifika obchodních smluv, předmluvní stádium, kontraktace, obchodní podmínky (§§ 1724 ...1820–1878 NOZ)
- specifika obchodní kupní smlouvy na věci movité (2085...)
- koupě závodu (2175...)
- nájem k podnikání (§ 2302; podnikatelský pronájem věcí movitých – učí KObčP)
- úvěr (2395)
- úschova cenného papíru (2409...)
- komise (2455...)
- zasilatelství (2471...)
- obchodní zastoupení (2483...)
- náložný list (2572...)
- provoz dopravního prostředku (2582...)
- dílo v obchodních vztazích (2586...)
- kontrolní činnost (2652)
- účet, jednorázový vklad, akreditiv a inkaso (2662...)
- tichá společnost (2747...)
- zneužití a omezení soutěže (2972...)
- specifika zajištění v obchodních vztazích (např. sml. pokuta, bankovní záruka + finanční zajištění...)

Části závazkového práva hodné zvláštního (obchodněprávního) zřetele

K jednotlivým delimitacím v rámci výukové mezikatedrové působnosti lze uvést mj. následující důvody a komentáře.

27.

Právo cenných papírů (514 nsl., a další právní prameny, zčásti veřejnoprávní povahy) hodláme podle nově akreditovaného studijního plánu vyučovat na PrF MU) jako zvláštní předmět. Bude zařazen v 9. semestru jako povinný předmět s dotací 2/1. Tím se dosavadní materie ObchP vyučovaná ve třech semestrech rozloží na čtyři semestry a na dvě samostatné zkoušky. Dnešní extrémně náročná zkouška z ObchP se rozdělí a očekáváme nejméně tři přínosy

- a) větší specializaci a pozornost věnovanou právu cenných papírů a
- b) současně i (v důsledku rozložení učební látky) snazší „průchodnost“ obou zkoušek ve srovnání s dnešní zkouškou jedinou;
- c) větší prostor, který výuka obchodního práva získá (v novém pojetí budeme vyučovat od jarního 4. semestru školního roku 2012/2013), budeme moci využít nejen k adekvátní a podrobnější pozornosti

všem oblastem obchodního práva, ale též i k částečnému rozšíření povinné výuky (a to včetně její dovednostní složky) o oblasti a témata, která musela být v minulosti vytlačena kvůli kapacitním (časovým) možnostem oboru jen do povinně volitelných předmětů, jako jsou třeba Právo obchodních společností, Pokročilé praktikum z obchodního práva, Kontrakční dovednosti, Realizace obchodního práva apod.

Výuce práva cenných papírů se podrobněji věnuje zvláštní blok našeho jednání.

28.

Považujeme za účelné neponechat výuku smluvního práva jen katedře práva občanského. Týká se to některých specifík obchodních smluv od předmluvního stádia,¹¹ vlastního procesu kontraktace až po použití obchodních podmínek (§§ 1724 ...1820–1878 NOZ). Praktické mohou být výklady a dovednostně zaměřené semináře o psychologicko-taktických postupech kontraktace mezi profesionály (dnes je učíme v rámci PVP Kontrakční dovednosti).

29.

Obecnou úpravu smlouvy o smlouvě budoucí (§ 1785 nsl.) nelze zamlčet v obecném kursu smluvního práva občanského, ale užitečné může být rozpracování výkladu o použitelnosti tohoto nástroje formování dlouhodobějších vztahů mezi podnikateli i v právu obchodním.

30.

Doktrína o obchodních podmínkách a o rozdílech mezi „podnikatelskými“ a „spotřebitelskými“ obchodními podmínkami by se mohla uplatnit jako úvod k výkladům o jednotlivých „podnikatelských“ smluvních typech, právě u nichž je používání obchodních podmínek praktické.

31.

Vhodné by bylo podrobně probrat jednání podnikatele včetně rozsáhlé a i v nových podmínkách relevantní judikatury. Zařazení této pasáže je samozřejmě možné též v rámci výkladů o obchodních korporacích, resp. v úvodu do obchodního práva při výkladu základních pojmů.

32.

Uvažujeme věnovat zvláštní pozornost specifickým obchodní kupní smlouvy na věci movité (2085...). Ty-

¹¹ Tak např. ustanovení § 1730 o výměně důvěrných informací získaných v průběhu smlouvání a o jejich režimu se použijí především právě v obchodních vztazích (mezi profesionály). Podobně veřejná soutěž o nejvhodnější nabídku (§ 1772 nsl.) a veřejná nabídka jsou instituty obecného práva občanského, ale použití naleznou pravděpodobně mnohonásobně častěji ve vztazích mezi profesionály.

pická kupní smlouva mezi občany nebo mezi občanem a spotřebitelem bude mít jiné akcenty a zejména jinou podrobnost než smlouva mezi obchodníky.

33.

Zvláštní ustanovení o koupi závodu (2175...) svou povahou spadají výlučně od práva obchodního. To platí obdobně o výuce nájmu sloužícího k podnikání (§ 2302...) a podnikatelského pronájm věcí movitých (2316...), které by rovněž měla učit KObchP, resp. v koordinaci s KObčP.

34.

Věcí dohody je též výuka pachtu závodu (2349...). Budeme navrhnout zařazení komplexní problematiky závodu jakožto předmětu závazkových vztahů do kursu práva obchodního.

35.

Na výuku licenční smlouvy neaspírujeme proto, že se jí bude na naší fakultě věnovat zvláštní předmět Právo duševního vlastnictví (v gesci katedry ObčP).

36.

Úvěr (2395...) by se měl učit na KObchP a studentům by mělo být již z dřívější výuky na KObčP jasno, jaká jsou specifika tzv. spotřebitelských úvěrů.

37.

Do souboru úprav, které by kvůli své věcné povaze měly být vyučovány v rámci práva obchodního, navrhujeme zařadit dále úschovu cenného papíru (2409...), komisi (2455...), zasilatelství (2471...), obchodní zastoupení (2483...), náložný list (2572...) ¹², provoz dopravního prostředku (2582...). Smlouvy o přepravě (2550...) lze učit samozřejmě na obou katedrách s podrobnějším zaměřením na vztahy mezi podnikateli v ObchP nebo i jen na jedné z nich – jde o věc dohody.

38.

Kontroverzní může být otázka, kde učit dílo v obchodních vztazích (2586...). Samotný smluvní typ sice nemá podnikatelská specifika explicitní, ale ona plynou ze samotné povahy věci. Právní úprava v NOZ téměř kopíruje stávající úpravu v ObchZ a zhotovení díla „průmyslovým způsobem“, na které se úprava v ObchZ zaměřila, bude nadále doménou profesionálů. I v návaznosti na rozsáhlou judikaturu a doktrínu, která se u smlouvy o dílo podle ObchZ vyvinula, a kterou učitelé ObčP nesledovali tak pozorně, bude účelné smlouvu dílo mezi podnikateli podrobně probrat v kursu ObchP.

¹² Jak jsem se již zmínil, cenné papíry by se měly vyučovat komplexně na KObchP v rámci nového předmětu Právo cenných papírů v 9. semestru.

39.

Kontrolní činnost (2652...) je typicky nástrojem použitelným především v podnikatelských vztazích a navazuje na úpravu smlouvy o kontrolní činnosti. Navrhujeme zařadit ji do výuky závazků v rámci práva obchodního.

40.

Shody s brněnskou KObčP jsme dosáhli i v tom, že základní bankovní obchody (účet, jednorázový vklad, akreditiv, inkaso, dokumentární inkaso – 2662...) budeme učit na KObchP.

41.

Podnikatelské určení tiché společnosti, resp. jednoznačná vazba na podnikatelskou činnost (2747...) orientují výuku rovněž do ObchP.

42.

Žádnou pochybnost nevzbuzuje zařazení zneužití a omezení soutěže (2972...), jehož se NOZ nedotkl vůbec nebo jen nepatrně.

43.

Kromě pojmenovaných smluvních typů pokládám za účelné v rámci výuky obchodního závazkového práva podrobně rozebrat velmi praktické smluvní typy de facto v zákoně neupravené, byť jsou upraveny nepřímou v právu evropském, ¹³ a to vertikální distribuční dohody (např. výhradní a selektivní distribuce, franchising, apod), specializační dohody a dohody o transferu technologií.

Kdy (kde) učit – jak dlouhé by mělo být „přechodné období“?

44.

Prakticky musíme reagovat na

- legisvakanci nových základních předpisů
- požadavek připravit studenty podle platného a účinného práva (být mají ObčZ a ObchZ již na kahanu, ale „odcházet z aplikační a realizační scény“ budou ještě po mnoho let)
- požadavek připravit studenty již nyní na aplikaci a realizaci rekonfigurované úpravy

45.

Proto ve výuce již od JS 2012 upozorňujeme na hlavní rozdíly stávající a budoucí úpravy (NOZ a zákon o korporacích – ZoK).

46.

Ještě několik let by obě katedry měly při výkladu podle nových úprav komparovat s úpravami dřívějšími,

¹³ Srov. např. Nařízení 330/2010 (včetně příslušného „soft law“ v podobě Sdělení Komise).

s nimiž se při aplikaci budou studenti potkávat ještě po léta.

Postupové zkoušky z ObchP v JS 2013 budou jen z účinné úpravy.

47.

Pokud jde o SMZk stávajícího 3. ročníku (6. sem.) v JS roku 2014, je nemožné nezkoušet studenty z úpravy v té době účinné, byť výuku podle ní systematicky neabsolvovali, a proto bychom v JS nebo v PS 2013 bychom pro ně i pro studenty stávajícího 4. semestru měli s KObčP uspořádat komparativní přednášky o nových úpravách.

48.

U SMZk 2014 bude možno zkoušet jen základní principy a změny, jinak než za pár let (po absolutoriu celých regulérních kursů ObčP a ObchP podle nových předpisů).

49.

SMZk stávajícího 2. ročníku (4. sem.) v roce 2015 budou podle NOZ a ZOK, včetně komparací s dřívějšími předpisy (ObčZ, ObchZ).

50.

Od JS 2013 nastoupí do 4. semestru studenti podle nové akreditace (mj. znamenající rozdělení předmětu Obchodní právo na ObchP I-III a Právo cenných papírů (ObchP IV). Tento ročník budeme prvořadě učit ob-

chodní právo podle NOZ a ZOK a navíc musíme komentovat hlavní rozdíly oproti dřívější úpravě. Komparativní části budou postupně redukovány, až z výuky za pár let odpadnou úplně.

Jak učit

Vycházíme z několika základních předpokladů:

51.

- máme dát studentům především obecný hodnotový a metodologický právně interpretační základ (čist právní předpis nejen podle prostých slov jejich psaného textu)

52.

- studenty chceme naučit chápat praktický rozdíl mezi soukromoprávními a veřejnoprávními úpravami

53.

- znalosti jsou jen elementárním předpokladem důležitější výchovy k umění a dovednostem kvalifikovaně pracovat s informacemi – rekonstrukci soukromého práva chápeme mj. jako výzvu k sebereflexi a k inovaci zaběhnutých pedagogických schémat (rozsah výuky, podíl praktických cvičení, reálnost samostatné domácí přípravy a e-learning...).